

Ändring i riksbankslagen

Sammanfattning

I betänkandet föreslår finansutskottet en ändring i 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Förslaget innebär att en ledamot i Riksbankens direktion kan tillsättas för en mandatperiod om antingen fem eller sex år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Bakgrund	4
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	8
Mandatperiodens längd för ledamöter i Riksbankens direktion	8
<i>Bilaga 1</i>	
Utskottets lagförslag	11
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets promemoria	12
<i>Bilaga 3</i>	
Remissvar	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Mandatperiodens längd för ledamöter i Riksbankens direktion

Riksdagen antar utskottets förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Stockholm den 3 april 2008

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Ann-Charlotte Hammar Johansson (m), Per Åsling (c) och Gunnar Andréén (fp).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

EG-regler: det europeiska centralbankssystemet (ECBS)

När det europeiska centralbankssystemet (ECBS) upprättades den 1 januari 1999 blev medlemsstaterna skyldiga att följa reglerna i ECBS-stadgan. De länder som vid denna tidpunkt var medlemmar i EU och de länder som senare anslutit sig till EU och som valt att inte fullt ut delta i det tredje steget i valutasamarbetet eller som inte uppfyllt de kriterier för deltagande som ställts upp, och därmed inte använder euron som nationell valuta, omfattas inte av vissa av reglerna i ECBS-stadgan. Samtliga medlemsländer omfattas dock av de regler som syftar till att säkerställa centralbankernas oberoende i förhållande till medlemsstaternas regeringar, EU-institutioner och andra organ. Det finns t.ex. bestämmelser i ECBS-stadgan om att personer i de nationella centralbankernas ledning ska inneha sina poster under en viss minimiperiod, och att de enbart ska kunna avsättas på vissa grunder som framgår av ECBS-stadgan.

Reglerna om mandatperioder för personer i de nationella centralbankernas ledning finns i ECBS-stadgans artikel 14. Mandatperioden ska enligt artikel 14.2 inte understiga fem år. I bestämmelsen talas det om att "centralbankschefen" (eng. *governor*) ska tillsättas för en period av minst fem år. Som bestämmelsen tolkats av Europeiska centralbankens föregångare, det Europeiska monetära institutet (EMI), gäller dock minimikravet på fem år för samtliga medlemmar i en centralbanks beslutande organ. För den svenska Riksbankens del gäller därför kravet på minst femåriga mandatperioder för samtliga ledamöter i direktionen.

De nuvarande reglerna om mandatperiodens längd för ledamöter i Riksbankens direktion

Bestämmelser om mandatperiodens längd för direktionsledamöter finns i 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Av 1 kap. 4 § första stycket framgår att direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år. Den sexåriga mandatperioden för direktionsledamöter infördes den 1 januari 1999. Mandatperiodens längd sattes då "av praktiska skäl" till sex år när antalet direktionsledamöter bestämdes till sex personer (prop. 1997/98:40 s. 71).

I samband med att mandatperioden på detta sätt bestämdes till sex år uttalade regeringen i förarbetena att det vore lämpligt om en ledamot av direktionen valdes varje år, för att uppnå kontinuitet i direktionen. Därför infördes också särskilda övergångsregler som innebar att de första sex direktionsledamöterna tillsattes för perioder av ett till sex år. Dessa övergångsregler innebar att vissa direktionsledamöter – de fyra personer som

tillsattes på ett, två, tre respektive fyra år – satt under kortare tid än de fem år som enligt ECBS-stadgan utgör minimiperioden för medlemmar i centralbankens beslutande organ. Regeringen anförde dock i propositionen att liknande övergångsarrangemang tidigare hade accepterats inom EU, bl.a. i fråga om Europeiska centralbanken (prop. 1997/98:40 s. 71). EMI hade också avgett ett yttrande över den föreslagna svenska lagstiftningen och delade då uppfattningen att denna typ av övergångsregler kunde godtas (EMI:s yttrande CON/97/26 om Riksbankens ställning, återgivet i prop. 1997/98:40 s. 160).

I propositionen tog regeringen även upp frågan om vad som händer om en direktionsledamot avgår i förtid. Under beredningen av ärendet hade det i lagrådsremissen framställts förslag på att riksbanksfullmäktige i dessa fall ska utse en ny ledamot, som träder in och tjänstgör under resten av den innevarande mandatperioden. Lagrådet anförde till detta att förslaget kunde leda till att ersättarna tillsattes för kortare tider än de fem år som är minimikravet enligt ECBS-stadgan. För att undvika att den föreslagna ordningen kom i strid med EG:s regelverk föreslog Lagrådet att riksbankschefen, som i egenskap av centralbankschef omfattades av kravet på minst fem års mandatperiod, skulle undantas från denna regel. Regeringen anförde i propositionen att EMI tolkat ECBS-stadgans artikel 14.2 så att inte enbart riksbankschefen, utan även övriga direktionsledamöter, omfattades av kravet på minst fem års mandatperiod. Enligt detta synsätt skulle förslaget i lagrådsremissen inte vara genomförbart heller i fråga om övriga direktionsledamöter. Dessutom anmärkte regeringen att Lagrådets lösning innebär att effekten av de ursprungliga, saxade, valen förloras, samtidigt som den föreslagna förändringen strider mot ECBS-stadgan som den tolkats av EMI. Mot bakgrund av detta fann regeringen att det saknades skäl att införa en bestämmelse om att en direktionsledamot som avgår i förtid ska ersättas av en ny ledamot för återstoden av innevarande mandatperiod (prop. 1997/98:40 s. 71).

Detta innebar i praktiken att alla nya ledamöter – även de som tillsattes för att ersätta en tidigare ledamot som avgått i förtid – kom att tillsättas för en mandatperiod på sex år.

I propositionen uttalade regeringen också att det i normala fall inte torde bli aktuellt att ersätta en ledamot före utgången av dennes mandatperiod, och att det åtminstone föreföll mycket osannolikt att den ursprungliga saxningen av mandatperioderna skulle störas i nämnvärd omfattning (prop. 1997/98:40 s. 72).

Ärendet och dess beredning

Den penningpolitiska utvärderingen – Giavazzi–Mishkin-rapporten

I den oberoende utvärderingen av den svenska penningpolitiken 1995–2005 som finansutskottet låtit utföra anmärker Francesco Giavazzi och Frederic Mishkin att vissa ledamöter har fått förlängd mandattid, medan andra har avgått innan deras mandatperiod löpt ut (2006/07:RFR1 s. 76). Enligt Giavazzi och Mishkin innebär denna rubbning av det rullande schemat att ett politiskt parti som råkar ha parlamentarisk majoritet ett visst år kan få ett oproportionerligt stort inflytande på direktionens sammansättning. För att komma tillbaka till det ursprungliga rullande schemat – och därigenom undvika att flera tillsättningar sker samtidigt – rekommenderar utvärderarna att ersättare för de ledamöter som avgår i förtid endast förordnas för resten av den avgående ledamotens mandatperiod. Samtidigt föreslår de att denna ordning inte ska gälla för riksbankschefen, som i stället ska tillsättas för en hel mandatperiod även om han eller hon ersätter en i förtid avgående företrädare. Rekommendationen motsvarar det förslag som Lagrådet framförde vid tillkomsten av den nuvarande bestämmelsen.

Riksbanksfullmäktiges remissvar på utvärderingsrapporten

Riksbanksfullmäktige anförde i sitt remissvar att Giavazzis och Mishkins förslag strider mot kravet i ECBS-stadgans artikel 14.2 på minst femåriga mandatperioder för alla direktionsledamöter. Fullmäktige föreslog i stället en alternativ lösning för att kunna återgå till en ”saxad” ordning där tillsättningen av nya direktionsledamöter sker mer utspritt över tid. Enligt fullmäktiges uppfattning borde reglerna ändras så att mandatperioden för en direktionsledamot sätts till fem eller sex år och fullmäktige inom dessa ramar tillåts att efterhand åstadkomma en spridning av mandatperioderna. De föreslagna alternativen – fem respektive sex års mandatperiod – motiverade fullmäktige med att fem år är minimitid enligt ECBS-stadgan, medan mandatperioderna å andra sidan inte bör vara för långa. Den övre gränsen bör därför även i fortsättningen vara sex år.

Finansutskottets ställningstagande i betänkande 2006/07:FiU27

Utvärdering av penningpolitiken

Finansutskottet behandlade utvärderingsrapporten med remissvar under våren 2007 och lämnade ett betänkande i maj 2007 (bet. 2006/07:FiU27 Utvärdering av penningpolitiken).

Utskottet konstaterade, med hänvisning till såväl utvärderingsrapporten som fullmäktiges remissvar, att den nuvarande situationen innebär en rubbad ordning. När betänkandet skrevs, våren 2007, hade fyra direktionsledamöter avgått i förtid sedan den 1 januari 1999 (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).¹

Utskottet stödde riksbanksfullmäktiges förslag att ändra mandatperioderna för direktionsledamöter till antingen fem eller sex år. För att bl.a. säkerställa kontinuitet i direktionen bör denna förnyas successivt och med jämna mellanrum. Det rullande schemat bör därför återställas. Utskottet anslöt sig till riksbanksfullmäktiges tolkning av ECBS-stadgans artikel 14.2 och fann därför att det inte är möjligt att genomföra utvärderarnas förslag på förändringar eftersom detta skulle strida mot EU:s regelverk (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).

Utskottet ställde sig positivt till riksbanksfullmäktiges förslag att ändra 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank så att en direktionsledamot kan utses för en tid av fem eller sex år och höll också med om att sex år bör vara den övre gränsen. Utskottet aviserade i betänkandet ett utskottsiniciativ till en sådan lagändring och att utskottet avsåg att behandla frågan under riksmötet 2007/08 (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).

Finansutskottets förslag till ändring i lagen om Sveriges riksbank

I oktober 2007 upprättade finansutskottet en promemoria med förslag om ändring i 1 kap. 4 § lagen om Sveriges riksbank så att en direktionsledamot kan utses för en tid av fem eller sex år. Promemorian, som bifogas till betänkandet (bilaga 2), remitterades till Riksbanken, riksbanksfullmäktige, Riksdagens ombudsmän (JO), Svea hovrätt, Riksgäldskontoret, Konjunkturinstitutet och Svenska Bankföreningen. Utskottet begärde även ett yttrande från Europeiska centralbanken i enlighet med reglerna i ECBS-stadgans artikel 4 (a). Remissvaren bifogas till betänkandet (bilaga 3).

Utskottet har även övervägt huruvida Lagrådet bör ges tillfälle att yttra sig över förslaget. Vid en sammanvägd bedömning finner utskottet att den föreslagna lagändringen inte framstår som viktig för enskilda eller från allmän synpunkt. Enligt utskottets mening bör därför inte något yttrande från Lagrådet inhämtas.

I detta betänkande väcker utskottet förslag till ändring i lagen om Sveriges riksbank, i enlighet med riksdagsordningens 3 kap. 7 § första stycket.

¹ Detta innebär ytterligare en förändring jämfört med situationen då utvärderingen togs fram. Giavazzi och Mishkin hade förutsett en situation där en ledamot skulle behöva tillsättas våren 2007, två ledamöter hösten 2008 och tre ledamöter hösten 2011. I skrivande stund gäller att två ledamöter fick tillsättas samtidigt under våren 2007 och att det förutses att en ny ledamot tillsätts hösten 2008 (tillträdde den 1 januari 2009) samt tre nya ledamöter inklusive ny riksbankschef hösten 2011 (tillträdde den 1 januari 2012).

Utskottets överväganden

Mandatperiodens längd för ledamöter i Riksbankens direktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Utskottet föreslår att riksbankslagens 1 kap. 4 § ändras så att ledamöter i Riksbankens direktion utses för en tid av fem eller sex år.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Remissinstansernas synpunkter

Europeiska centralbanken anför att alla medlemmar i de nationella centralbankernas beslutande organ i princip bör ha samma mandatperiod, men att undantag från detta kan vara lämpligt i vissa fall. ECB noterar att det i det aktuella fallet anges klart och tydligt i motiveringen att avsikten med ändringen är att upprätta ett system där ett direktionsmandat förnyas varje år. ECB motsätter sig inte en sådan lösning.

Riksdagens ombudsmän (JO) och *Svea hovrätt* har inte några invändningar mot förslagen i promemorian.

Riksbanksfullmäktige konstaterar att promemorians förslag helt överensstämmer med vad fullmäktige tidigare anført i sitt remissvar på Giavazzi–Mishkin-rapporten, och tillstyrker förslagen i promemorian.

Riksgäldskontoret (Riksgälden) välkomnar åtgärder för att återställa ordningen att en ledamot i direktionen utses varje år. Riksgälden menar dock att det, även om ledamöter fortsättningsvis tillsätts på antingen fem eller sex år, kommer att ta sex år längre tid än vad som framgår av promemorian innan ordningen med en utnämning per år återställs. Enligt Riksgälden skulle en snabbare återgång till den avsedda ordningen – att en ledamot ska utnännas varje år – vara möjlig om fullmäktige ges möjlighet att, när så behövs, ge en ledamot en mandatperiod på sju år. Alternativet med sjuåriga mandatperioder avvisas i finansutskottets promemoria, men Riksgälden menar att närmare motivering till detta ställningstagande saknas. En regel som möjliggör sjuåriga mandatperioder skulle främst utgöra en övergångsbestämmelse som bara behöver tas i anspråk för att rätta till den nuvarande situationen. Riksgälden noterar vidare att ledamöter kan avgå vid en tid på året som gör att en ersättare inte lämpligen kan utses med tillträde den 1 januari. Om mandatperioden är bestämd till hela år

kan följden bli att mandat löper ut när som helst under året. Riksgälden föreslår att fullmäktige ska kunna utse en ledamot för en mandatperiod på mellan fem och sju år, och att det i motivtexten till bestämmelsen ska anges att den exakta mandatperioden ska bestämmas så att den löper ut vid ett årsskifte. Detta möjliggör för fullmäktige att bereda och besluta om val av ny direktionsledamot under samma period varje år, vilket borde underlätta fullmäktiges arbete.

Konjunkturinstitutet och Svenska Bankföreningen avstår från att yttra sig över promemorian.

Utskottets ställningstagande

I nuvarande 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank anges att fullmäktige utser sex ledamöter i Riksbankens direktion. Ledamöterna utses för en tid av sex år. Fullmäktige har därmed inte någon handlingsfrihet när det gäller mandatperiodens längd vid utnämningarna.

Samtidigt framgår av såväl den oberoende utvärderingen av Riksbankens penningpolitik som riksbanksfullmäktiges remissvar över utvärderingen att den ursprungligen avsedda ordningen, där en ny direktionsledamot ska utses varje år, har störts när ledamöter har avgått i förtid.

Finansutskottet har, mot denna bakgrund, tidigare uttalat att reglerna om direktionsledamöters mandatperioder bör ändras så att mandatperioden för en ledamot ska vara fem eller sex år (bet. 2006/07:FiU27 s. 24). Syftet med att införa en valmöjlighet för riksbanksfullmäktige är att ledamöternas mandatperioder, i möjligaste mån, ska upphöra olika år. Detta skapar bättre förutsättningar för att återställa den ordning som förutsågs när de nuvarande reglerna infördes 1999, att ett direktionsmandat ska förnyas varje år. Genom att fullmäktige ges möjlighet att utse tillträdande ledamöter för en tid av antingen fem eller sex år kan dessa ledamöters mandatperioder tidsbestämmas så att en situation där flera ledamöters mandat löper ut samtidigt undviks. Den ändring av reglerna som nu föreslås syftar enbart till att möjliggöra en återgång till en ordning där ett direktionsmandat förnyas varje år.

Riksgälden har, som framgått ovan, framställt invändningar mot förslaget i finansutskottets promemoria att mandatperioden för direktionsledamöter ska vara antingen fem eller sex år. Riksgälden föreslår i stället att direktionsledamöter ska kunna tillsättas för en tid av mellan fem och sju år.

I fråga om mandatperiodernas längd anser finansutskottet, i enlighet med vad som tidigare uttalats i den remitterade promemorian, att såväl det EG-rättsliga regelverket som intresset av att undvika alltför långa mandatperioder bör beaktas vid utformningen av reglerna. Fem års tjänstgöringstid för direktionsledamöter är minimikravet enligt ECBS-stadgan och utgör därmed en undre gräns för mandatperiodens längd. Utskottet anser samtidigt, i likhet med riksbanksfullmäktige, att direktionsledamöter inte bör utses för alltför långa tidsperioder. En så lång mandattid som sju år

framstår enligt utskottets mening inte som motiverad. Dessutom anser utskottet att det inte bör förekomma alltför stor diskrepans avseende längden på olika direktionsledamöters mandatperioder, på det sätt som kan bli följden enligt Riksgäldens förslag. I detta sammanhang noterar utskottet även att Europeiska centralbanken anført att ledamöter i centralbankens ledande organ i princip bör ha lika långa mandatperioder. Enligt utskottets mening är det angeläget att avsteg från denna princip inte görs i större utsträckning än nödvändigt.

Riksgälden föreslår även att riksbanksfullmäktige, inom det givna tids-
spannet, ska kunna tillsätta ledamöter för olika långa mandatperioder. Detta innebär att ledamöter skulle kunna tillsättas för mandatperioder på mellan fem och sex år. En sådan ordning skulle enligt utskottets mening kunna ge en ökad differentiering av mandatperiodernas längd. Men som utskottet anført ovan är det eftersträvansvärt att, i möjligaste mån, undvika avsteg från principen att direktionsledamöter ges lika långa mandatperioder, vilket även Europeiska centralbanken anført i sitt yttrande.

Sammanfattningsvis anser utskottet, mot bakgrund av vad som ovan anförts, att ledamöter i Riksbankens direktion bör kunna utses för en tid av antingen fem eller sex år. Den nuvarande bestämmelsen i 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank bör ändras på så sätt att den mening som i dag lyder "Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år" i stället ges lydelsen "Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av *fem eller sex* år". Samtidigt bör redaktionella ändringar i bestämmelsen göras, genom att ordet "skall" genomgående ersätts med "ska".

BILAGA 1

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska ha följande lydelse.

4 §¹*Nuvarande lydelse*

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige. Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år. Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt *skall* vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt *skall* vara vice riksbankschef.

Fullmäktige *skall* när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer *skall* tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder.

Föreslagen lydelse

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige. Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av *fem eller* sex år. Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt *ska* vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt *ska* vara vice riksbankschef.

Fullmäktige *ska* när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer *ska* tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2003:840.

BILAGA 2

Finansutskottets promemoria

FINANSUTSKOTTET
Thomas Ordeberg
Föredragande
Telefon: 08-786 65 15
E-post: tomas.ordeberg@riksdagen.se

PM 2007-10-04

MANDATPERIODEN FÖR LEDAMÖTER I RIKSBANKENS DIREKTION

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning
2. Lagtext
Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank
3. Bakgrund
 - 3.1 EG-regler: det europeiska centralbankssystemet (ECBS)
 - 3.2 De nuvarande reglerna om mandatperiodens längd för ledamöter i Riksbankens direktion
 - 3.3 Den penningpolitiska utvärderingen – Giavazzi/Mishkin-rapporten
 - 3.4 Riksbanksfullmäktiges remissvar på utvärderingsrapporten
 - 3.5 Finansutskottets ställningstagande i bet. 2006/07:FiU27 Utvärdering av penningpolitiken
4. Överväganden
 - 4.1 Nya regler för direktionsledamöters mandatperioder
5. Ekonomiska konsekvenser
6. Författningskommentar
 - 6.1 Förslaget om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

I. Sammanfattning

I denna promemoria, som utarbetats inom finansutskottets kansli, behandlas reglerna i 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank om tjänstgöringstiden för ledamöter i Riksbankens direktion. Finansutskottet uttalade i betänkandet Utvärdering av penningpolitiken (2006/07:FiU27) att reglerna om mandatperiodens längd bör ändras så att en direktionsledamot kan utses för en tid av fem eller sex år. I denna promemoria presenteras ett förslag om ändring av 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank i enlighet med finansutskottets uttalanden. Vidare ges en kortfattad beskrivning av de gällande bestämmelserna på området samt bakgrunden till att det nu föreslås en ändring av dessa regler. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

2. Lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska ha följande lydelse.

4 §¹

Nuvarande lydelse

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige.

Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år.

Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt *skall* vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt *skall* vara vice riksbankschef.

Fullmäktige *skall* när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer *skall* tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder.

Föreslagen lydelse

Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige.

Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av *fem eller sex* år.

Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt *ska* vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt *ska* vara vice riksbankschef.

Fullmäktige *ska* när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer *ska* tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2003:840

3. Bakgrund

3.1 EG-regler: det europeiska centralbankssystemet (ECBS)

När det europeiska centralbankssystemet (ECBS) upprättades den 1 januari 1999 blev medlemsstaterna skyldiga att följa reglerna i ECBS-stadgan. De länder som vid denna tidpunkt var medlemmar i EU och de länder som senare anslutit sig till EU och som valt att inte fullt ut delta i det tredje steget i valutasamarbetet eller som inte uppfyllt de kriterier för deltagande som ställts upp, och därmed inte använder euron som nationell valuta, omfattas inte av vissa av reglerna i ECBS-stadgan. Samtliga medlemsländer omfattas dock av de regler som syftar till att säkerställa centralbankernas oberoende i förhållande till medlemsstaternas regeringar, EU-institutioner och andra organ. Det finns t.ex. bestämmelser i ECBS-stadgan om att personer i de nationella centralbankernas ledning ska inneha sina poster under en viss minimiperiod, och att de enbart ska kunna avsättas på vissa grunder som framgår av ECBS-stadgan.

Reglerna om mandatperioder för personer i de nationella centralbankernas ledning finns i ECBS-stadgans artikel 14. Mandatperioden ska enligt artikel 14.2 inte understiga fem år. I bestämmelsen talas det om att "centralbankschefen" (eng. *governor*) ska tillsättas för en period av minst fem år. Som bestämmelsen tolkats av Europeiska centralbankens föregångare, det Europeiska monetära institutet (EMI), gäller dock minimikravet på fem år för samtliga medlemmar i en centralbanks beslutande organ. För den svenska Riksbankens del gäller därför kravet på minst femåriga mandatperioder för samtliga ledamöter i direktionen.

3.2 De nuvarande reglerna om mandatperiodens längd för ledamöter i Riksbankens direktion

Bestämmelser om mandatperiodens längd för direktionsledamöter finns i 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Av 1 kap. 4 § första stycket framgår att direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år. Den sexåriga mandatperioden för direktionsledamöter infördes den 1 januari 1999. Mandatperiodens längd sattes då "av praktiska skäl" till sex år när antalet direktionsledamöter bestämdes till sex personer (prop. 1997/98:40 s. 71).

I samband med att mandatperioden på detta sätt bestämdes till sex år, uttalade regeringen i förarbetena att det vore lämpligt om en ledamot av direktionen valdes varje år, för att uppnå kontinuitet i direktionen. Därför infördes också särskilda övergångsregler som innebar att de första sex direktionsledamöterna tillsattes för perioder av ett till sex år. Dessa övergångsregler innebar att vissa direktionsledamöter – de fyra personer som tillsattes på ett, två, tre respektive fyra år – satt under kortare tid än de fem år som enligt ECBS-stadgan utgör minimiperioden för medlemmar i centralbankers beslutande organ. Regeringen anförde dock i propositionen att liknande övergångsarrangemang tidigare hade accepterats inom EU, bl.a. i fråga om Europeiska centralbanken (prop. 1997/98:40 s. 71). EMI hade också avgett ett yttrande över den föreslagna svenska lagstiftningen och delade då uppfattningen att denna typ

av övergångsregler kunde godtas (EMI:s yttrande CON/97/26 om Riksbankens ställning, återgivet i prop. 1997/98:40 s. 160).

I propositionen tog regeringen även upp frågan om vad som händer om en direktionsledamot avgår i förtid. Under beredningen av ärendet hade det i lagrådsremissen framställts förslag på att riksbanksfullmäktige i dessa fall ska utse en ny ledamot, som träder in och tjänstgör under resten av den innevarande mandatperioden. Lagrådet anförde till detta att förslaget kunde leda till att ersättarna tillsattes för kortare tider än de fem år som är minimikravet enligt ECBS-stadgan. För att undvika att den föreslagna ordningen kom i strid med EG:s regelverk föreslog Lagrådet att riksbankschefen, som i egenskap av centralbankschef omfattades av kravet på minst fem års mandatperiod, skulle undantas från denna regel. Regeringen anförde i propositionen att EMI tolkat ECBS-stadgans artikel 14.2 så att inte enbart riksbankschefen, utan även övriga direktionsledamöter, omfattades av kravet på minst fem års mandatperiod. Enligt detta synsätt skulle förslaget i lagrådsremissen inte vara genomförbart heller i fråga om övriga direktionsledamöter. Dessutom anmärkte regeringen att Lagrådets lösning innebär att effekten av de ursprungliga, saxade, valen förloras, samtidigt som den föreslagna förändringen strider mot ECBS-stadgan som den tolkats av EMI. Mot bakgrund av detta fann regeringen att det saknades skäl att införa en bestämmelse om att en direktionsledamot som avgår i förtid ska ersättas av en ny ledamot för återstoden av innevarande mandatperiod (prop. 1997/98:40 s. 71).

Detta innebar i praktiken att alla nya ledamöter – även de som tillsatts för att ersätta en tidigare ledamot som avgått i förtid – kom att tillsättas för en mandatperiod på sex år.

I propositionen uttalade regeringen också att det i normala fall inte torde bli aktuellt att ersätta en ledamot före utgången av dennes mandatperiod, och att det åtminstone föreföll mycket osannolikt att den ursprungliga saxningen av mandatperioderna skulle störas i nämnvärd omfattning (prop. 1997/98:40 s. 72).

3.3 Den penningpolitiska utvärderingen – Giavazzi/Mishkin-rapporten

I den oberoende utvärderingen av den svenska penningpolitiken 1995–2005 som finansutskottet låtit utföra anmärker Francesco Giavazzi och Frederic Mishkin att vissa ledamöter har fått förlängd mandattid, medan andra har avgått innan deras mandatperiod löpt ut (2006/07:RFR1 s. 76). Enligt Giavazzi och Mishkin innebär denna rubbning av det rullande schemat att ett politiskt parti som råkar ha parlamentarisk majoritet ett visst år kan få ett oproportionerligt stort inflytande på direktionens sammansättning. För att komma tillbaka till det ursprungliga rullande schemat – och därigenom undvika att flera tillsättningar sker samtidigt – rekommenderar utvärderarna att ersättare för de ledamöter som avgår i förtid endast förordnas för resten av den avgående ledamotens mandatperiod. Samtidigt föreslår de att denna ordning inte ska gälla för riksbankschefen, som i stället ska tillsättas för en hel mandatperiod även om han eller hon ersätter en i förtid avgående

företrädare. Rekommendationen motsvarar det förslag som Lagrådet framförde vid tillkomsten av den nuvarande bestämmelsen.

3.4 Riksbanksfullmäktiges remissvar på utvärderingsrapporten

Riksbanksfullmäktige anförde i sitt remissvar att Giavazzis och Mishkins förslag strider mot kravet i ECBS-stadgans artikel 14.2 på minst femåriga mandatperioder för alla direktionsledamöter. Fullmäktige föreslog i stället en alternativ lösning för att kunna återgå till en "saxad" ordning där tillsättningen av nya direktionsledamöter sker mer utspjutt över tid. Enligt fullmäktiges uppfattning borde reglerna ändras så att mandatperioden för en direktionsledamot sätts till fem eller sex år, och fullmäktige inom dessa ramar tillåts att efterhand åstadkomma en spridning av mandatperioderna. De föreslagna alternativen – fem respektive sex års mandatperiod – motiverade fullmäktige med att fem år är minimitid enligt ECBS-stadgan, medan mandatperioderna å andra sidan inte bör vara för långa. Den övre gränsen bör därför även i fortsättningen vara sex år.

3.5 Finansutskottets ställningstagande i bet. 2006/07:FiU27

Utvärdering av penningpolitiken

Finansutskottet behandlade utvärderingsrapporten med remissvar under våren 2007 och avgav ett betänkande i maj 2007, bet. 2006/07:FiU27 Utvärdering av penningpolitiken.

Utskottet konstaterade, med hänvisning till såväl utvärderingsrapporten som fullmäktiges remissvar, att den nuvarande situationen innebär en rubbad ordning. När betänkandet skrevs, våren 2007, hade fyra direktionsledamöter avgått i förtid sedan den 1 januari 1999 (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).²

Utskottet stödde riksbanksfullmäktiges förslag att ändra mandatperioderna för direktionsledamöter till antingen fem eller sex år. För att bl.a. säkerställa kontinuitet i direktionen bör denna förnyas successivt och med jämna mellanrum. Det rullande schemat bör därför återställas. Utskottet anslöt sig till riksbanksfullmäktiges tolkning av ECBS-stadgans artikel 14.2 och fann därför att det inte är möjligt att genomföra utvärderarnas förslag på förändringar eftersom detta skulle strida mot EU:s regelverk (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).

Utskottet ställde sig bakom riksbanksfullmäktiges förslag att ändra 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank så att mandatperioden för en direktionsledamot kan utses för en tid av fem eller sex år, och höll också med om att sex år bör vara den övre gränsen. Utskottet beslöt att ta ett initiativ till en sådan lagändring och behandla frågan under riksmötet 2007/2008 (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).

² Detta innebär ytterligare en förändring jämfört med situationen då utvärderingen togs fram. Giavazzi och Mishkin hade förutsett en situation där en ledamot skulle behöva tillsättas våren 2007, två ledamöter hösten 2008 och tre ledamöter hösten 2011. I skrivande stund gäller att två ledamöter fick tillsättas samtidigt under våren 2007, och att det förutses att en ny ledamot tillsätts hösten 2008 (tillträde den 1 januari 2009) samt tre nya ledamöter inklusive ny riksbankschef hösten 2011 (tillträde den 1 januari 2012).

4. Överväganden

4.1 Nya regler för direktionsledamöters mandatperioder

Promemorians förslag: Riksbankslagen bör ändras så att ledamöter i Riksbankens direktion utses för en tid av antingen fem eller sex år.

Skäl för promemorians förslag

I nuvarande 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank talas om att fullmäktige utser sex ledamöter i Riksbankens direktion. Ledamöterna utses för en tid av sex år. Fullmäktige har därmed inte någon handlingsfrihet när det gäller mandatperiodens längd vid utnämningarna.

Av såväl den oberoende utvärderingen av Riksbankens penningpolitik som riksbanksfullmäktiges remissvar över utvärderingen framgår det att den nuvarande ordningen med sexåriga mandatperioder rubbats när direktionsledamöter har avgått i förtid. Därmed har den ursprungligen avsedda ordningen, där en ny ledamot ska utses varje år, störts.

Finansutskottet anser i bet. 2006/07:FiU27 att reglerna om direktionsledamöters mandatperioder bör ändras så att riksbanksfullmäktige kan utse en ledamot för en tid av fem eller sex år (bet. 2006/07:FiU27 s. 24).

Syftet med att införa en valmöjlighet för fullmäktige är att ledamöternas mandatperioder, i möjligaste mån, ska upphöra vid olika tidpunkter. Avsikten är att på sikt återupprätta den ordning som förutsågs när de nuvarande reglerna infördes 1999 – att ett direktionsmandat ska förnyas varje år. Genom att fullmäktige kan utse nya ledamöter för en tid av antingen fem eller sex år, kan ledamöternas mandatperioder tidsbestämmas så att en situation där flera ledamöters mandat löper ut samtidigt kan undvikas. Detta underlättar strävandena att uppnå en situation där en ledamot per år utses.

När det gäller frågan om mandatperiodens längd bör såväl det EG-rättsliga regelverket som intresset av att undvika alltför långa mandatperioder beaktas. Eftersom fem års tjänstgöringstid är minimikravet enligt ECBS-stadgan, samtidigt som det inte framstår som motiverat att utse direktionsledamöter för en längre mandatperiod än sex år, bör fullmäktige ha möjlighet att utse nya ledamöter för en tid av antingen fem eller sex år.

Sammanfattningsvis bör den nuvarande bestämmelsen i 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ändras på så sätt, att den mening som idag lyder "Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år" i stället ges lydelsen "Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av fem eller sex år". Samtidigt bör redaktionella ändringar i bestämmelsen göras, genom att uttrycket "skall" genomgående ersätts med "ska".

Hur snabbt kan den tidigare ordningen återställas?

Syftet med ändringen är att återgå till en ordning där en ledamot av direktionen utses varje år. De förskjutningar som skett på grund av för tidiga avgångar har inneburit att det kommer ta relativt lång tid att återgå till den tidigare ordningen, även om nya regler om olika långa mandatperioder nu införs. Ett exempel visar på hur de nya reglerna skulle få genomslag med utgångspunkt i den rådande situationen.

Tre ledamöter, däribland en ny riksbankschef, ska utses under hösten 2011 med tillträde den 1 januari 2012. I detta läge gäller att två av dessa måste få lika långa mandat, eftersom det endast är möjligt att välja mellan antingen fem eller sex år långa mandatperioder. Om två av dessa får femåriga mandat och en får ett sexårigt mandat, löper mandatet för de två första ut den 1 januari 2017. Vid denna tidpunkt (i realiteten under hösten 2016) kan två nya ledamöter med olika mandatperioder utses. Det är först från och med denna tidpunkt som det blir möjligt att utse en ny direktionsledamot varje år.

Det kan tilläggas att den önskade situationen uppstår vid samma tidpunkt (den 1 januari 2017) oavsett när den nya bestämmelsen träder i kraft, förutsatt att detta sker före det att tre ledamöter samtidigt ska utses under hösten 2011.

Beräkningen bygger på hypotesen att ingen ledamot avgår i förtid fram till år 2017. Eftersom fyra ledamöter har avgått i förtid under perioden 1999-2007, förefaller det högst sannolikt att sådana avgångar kan förutses också för åren framöver. Generellt sett gäller att förtida avgångar skulle kunna möjliggöra en snabbare övergång till det nya systemet, förutsatt att den nya bestämmelsen går att tillämpa vid tillsättningen av de uppkomna vakanserna.

När bör den ändrade bestämmelsen införas?

Det framgår av avsnittet ovan att det – förutsatt att inga förtida avgångar sker – kommer att dröja innan den ursprungliga ordningen med en tillsättning per år kan återställas. Det är dock eftersträvanvärt att den nu föreslagna ändringen införs så snart som möjligt, för att riksbanksfullmäktige ska ha möjligheten att välja lämplig mandatperiod vid kommande tillsättningar av direktionsledamöter. Eftersom nästa tillsättning beräknas ske under hösten 2008, framstår det som lämpligt att den ändrade bestämmelsen träder i kraft den 1 juli 2008.

5. Ekonomiska konsekvenser

Förändringarna som föreslås i promemorian avser mandatperioderna för ledamöter av Riksbankens direktion. Förändringarna är av begränsad omfattning och bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

6. Författningskommentar

6.1 Förslaget om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

1 kap. 4 §

I paragrafen anges hur Riksbankens ledning (direktionen) ska utses.

I *första stycket* föreskrivs att ledamöter i direktionen utses av riksbanksfullmäktige för en tid av antingen fem eller sex år. Syftet med bestämmelsen är att riksbanksfullmäktige ska kunna tillsätta ledamöter på ett sådant sätt att ledamöternas mandatperioder, i möjligaste mån, upphör vid olika tidpunkter. Avsikten är att den ordning som förutsågs när de nuvarande reglerna infördes – att ett direktionsmandat ska förnyas varje år – ska kunna tillämpas (se prop. 1997/98:40 s. 71).

Samtidigt bör redaktionella ändringar i bestämmelsens *första* och *andra stycke* göras, genom att uttrycket ”skall” genomgående ersätts med ”ska”.

BILAGA 3

Remissvar

SV

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROSYSTEMET

EUROPEISKA CENTRALBANKENS YTTRANDE

av den 14 januari 2008

på begäran av Sveriges riksdag över ett förslag till lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank som rör mandatperioden för ledamöterna i Riksbankens direktion

(CON/2008/4)

Inledning och rättslig grund

Den 9 oktober 2007 mottog Europeiska centralbanken (ECB) en begäran från finansutskottet i Sveriges riksdag om ett yttrande över ett förslag till lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank som rör mandatperioden för ledamöterna i Riksbankens direktion (nedan kallat lagförslaget).

ECB:s behörighet att avge ett yttrande grundas på artikel 105.4 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och artikel 2.1 tredje strecksatsen i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler¹, eftersom lagförslaget rör Sveriges riksbank. I enlighet med artikel 17.5 första meningen i arbetsordningen för Europeiska centralbanken har detta yttrande antagits av ECB-rådet.

1. Syftet med lagförslaget

För närvarande utses alla ledamöterna i Riksbankens direktion för en tid av sex år. När de nuvarande reglerna infördes 1999 var avsikten att upprätta ett system där ett direktionsmandat skulle förnyas varje år. Denna ordning har dock rubbats eftersom flera direktionsledamöter har avgått i förtid, något som kan tänkas ske igen i framtiden. För att åtgärda detta problem anger lagförslaget att direktionsledamöternas mandatperiod ska vara antingen fem eller sex år. Detta skulle ge en viss flexibilitet vid utnämningen av direktionsledamöter så att deras mandatperioder kan utformas så att inte flera direktionsledamöters mandattid går ut samtidigt.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Den föreslagna mandatperioden uppfyller kraven enligt artikel 14.2 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (nedan kallad ECBS-stadgan) som bl.a. anger att ämbetstiden för chefen för en nationell centralbank ska vara minst fem år. Trots detta vill ECB göra nedanstående kommentarer och rekommendationer som rör lagförslaget och kraven på centralbanksberoende.

¹ EGT L 189, 3.7.1998, s. 42.

- 2.2 Olika bestämmelser i fördraget och ECBS-stadgan kräver jämförbar anställningstrygghet för alla medlemmar av de nationella centralbankernas beslutande organ som för centralbankschefen. Artikel 14.2 i ECBS-stadgan begränsar inte anställningstryggheten till centralbankschefer, medan artikel 108 i fördraget och artikel 7 i ECBS-stadgan hänvisar till medlemmar av de nationella centralbankernas beslutande organ och inte specifikt till centralbankschefer². Detta gäller särskilt då centralbankschefen är den främste bland jämställda kolleger med lika rösträtt eller när sådana andra medlemmar kan behöva agera som centralbankschefens ställföreträdare³. Det personliga oberoendet skulle äventyras om övriga medlemmar av de nationella centralbankernas beslutande organ som deltar i utförandet av ECBS-relaterade uppgifter inte också omfattades av samma regler om anställningstrygghet som centralbankscheferna⁴.
- 2.3 Trots att ECB i princip föredrar att alla medlemmar i de nationella centralbankernas beslutande organ har samma mandatperiod kan undantag från detta vara lämpligt i vissa fall. Om medlemsstater önskar ha olika långa mandatperioder för sina direktionsledamöter är detta godtagbart förutsatt att motiven härför anges klart och tydligt och arrangemanget inte inkräktar på principen om centralbankens oberoende. I det aktuella fallet anges klart och tydligt i motiveringen till förslaget att avsikten med ändringen är att upprätta ett system där ett direktionsmandat förnyas varje år. Detta är en lösning som ECB inte motsätter sig, eftersom båda de föreslagna mandatperioderna (sex respektive fem år) uppfyller kraven enligt artikel 14.2 i ECBS-stadgan.

Detta yttrande ska offentliggöras på ECB:s webbplats.

Utfärdat i Frankfurt am Main den 14 januari 2008.

[Namnteckning]

Jean-Claude TRICHET

ECB:s ordförande

² ECB:s Konvergensrapport, maj 2007, s. 19.

³ ECB:s Konvergensrapport, maj 2007, s. 19.

⁴ Se punkt 8 i ECB:s yttrande CON/2004/35 av den 4 november 2004 på begäran av det ungerska finansministeriet om ett lagförslag om ändring av lagen om Magyar Nemzeti Bank, punkt 8 i ECB:s yttrande CON/2005/26 av den 4 augusti 2005 på begäran av Národná banka Slovenska om ett utkast till lag om ändring av lag nr 566/1992 Zb. om Národná banka Slovenska, i sin ändrade lydelse, och om ändringar av vissa lagar, punkt 3.3 i ECB:s yttrande CON/2006/44 av den 25 augusti 2006 på begäran av Banca d'Italia om den ändrade stadgan för Banca d'Italia, punkt 2.6 i ECB:s yttrande CON/2006/32 av den 22 juni 2006 på begäran av den franska senaten om ett lagförslag om Banque de France, och punkterna 2.3 och 2.4 i ECB:s yttrande CON/2007/6 av den 7 mars 2007 på begäran av det tyska finansministeriet om ett förslag till en åttonde lag om ändring av lagen om Deutsche Bundesbank.

HANTERINGSKLASS: Ö P P E N

Sveriges riksdag
Finansutskottet
100 12 Stockholm

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2007-772-STA

Yttrande över promemoria om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank avseende mandatperioden för ledamöter i Riksbankens direktion (RD060-229-2007/08) 2007-10-26

ESTABLISHED 1688

Finansutskottet har skickat en promemoria, som utarbetats inom finansutskottets kansli, med förslag till vissa ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) på remiss till ett antal instanser. I remissen ligger att utskottet vill ha synpunkter på förslagen i bifogad promemoria.

Eftersom det gäller en fråga som rör riksbanksfullmäktiges verksamhetsområde lämnar fullmäktige med stöd av 2 kap. 4 § riksbankslagen yttrandet för Riksbankens räkning.

Riksbanksfullmäktige konstaterar att promemorians förslag att riksbankslagen bör ändras så att ledamöter i Riksbankens direktion utses för en tid av antingen fem eller sex år helt överensstämmer med vad fullmäktige tidigare anfört i sitt remissvar på rapporten En utvärdering av den svenska penningpolitiken 1995—2005 (2006/07: RFR1).

Riksbanken tillstyrker förslagen i promemorian.

På fullmäktiges vägnar

Johan Gernandt

Maria Svalfors

I beslutet har deltagit: Johan Gernandt (ordförande), Leif Pagrotsky (vice ordförande), Sinikka Bohlin, Susanne Eberstein, Bo Bernhardsson, Elizabeth Nyström, Anders Flanking, Karin Pilsäter, Kjell Nordström, Ebba Lindsö samt Stephan Tolstoy

Föredragande har varit Åsa Sydén

– JO –

Justitieombudsmannen
Nils-Olof Berggren

YTTRANDE

Datum	Dnr	Sid
2007-11-12	4363-2007	1 (1)

Sveriges riksdag
Finansutskottet
100 12 STOCKHOLM

Remiss av promemoria om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank avseende mandatperioden för ledamöter i Riksbankens direktion

(dnr RD 060-229-2007/08)

Riksdagens ombudsmän har getts tillfälle att lämna synpunkter på den i rubriken angivna promemorian.

Jag har inget att erinra mot innehållet i promemorian.

Nils-Olof Berggren

Mats Rundström

Postadress	Gatuadress	Telefon	Texttelefon	Telefax	Webbplats
Box 16 327 103 26 STOCKHOLM	Västra Trädgårdsgatan 4	08-786 40 00	08-786 61 15	08-21 65 58	www.jo.se

SVEA HOVRÄTT

STOCKHOLM
2007-12-17

Dnr 540/07

Sveriges riksdag
Finansutskottet
100 12 Stockholm**Yttrande över promemorian om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank avseende mandatperioden för ledamöter i Riksbankens direktion**

Utifrån de utgångspunkter som hovrätten har att beakta finns det inte några invändningar mot de överväganden och förslag som redovisas i promemorian.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt, kanslichefen Ragnar Palmkvist och administrativa fiskalen Jenny Holmqvist, föredragande.

Johan Hirschfeldt

Jenny Holmqvist

Postadress
Box 2290
103 17 STOCKHOLM

Besöksadress
Birger Jarls torg 16

Telefon
08-700 34 00

Telefax
08-20 21 41

Sveriges riksdag
 Finansutskottet
 100 12 STOCKHOLM

Promemoria om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank avseende mandatperioden för ledamöter i Riksbankens direktion

(Dnr 060-229-2007/08)

Riksgälden välkomnar åtgärder för att återställa ordningen att en ledamot i direktionen utses varje år. Frågan är hur detta bäst bör göras.

Av promemorian framgår att möjligheterna begränsas av tolkningen att en direktionsledamot enligt ECBS-stadgan inte kan utses på kortare tid än fem år. I promemorian föreslås att fullmäktige ska kunna välja en mandatperiod på fem eller sex år, vilket ger visst utrymme att justera turordningen.

Riksgälden vill dock påpeka att övergångstiden blir längre än vad som framgår av promemorian. Det beror på att två ledamöter utsågs i maj 2007. Det gör att fem ledamöter ska utses under åren 2012 och 2013. Om de utses på fem respektive sex år, löper två mandat ut 2017 och två 2018. Därmed är det oundvikligt att två mandat löper ut 2023. Följaktligen dröjer det sex år längre än vad som sägs i promemorian innan ordningen med att en ledamot utses varje år på nytt etableras. (Dessa beräkningar, liksom de som redovisas i promemorian, bygger på att alla ledamöter sitter hela mandatperioder.)

Riksgälden anser därför att det finns skäl att ge fullmäktige möjlighet att när så behövs ge en ledamot en mandatperiod på sju år. Om spannet vidgas på detta sätt, återställs ordningen med en ny ledamot varje år senast efter 2018, dvs. fem år tidigare än enligt förslaget i promemorian.

Det framgår inte av promemorian varför alternativet att även tillåta en något längre mandatperiod förkastats. Eftersom förslaget bygger på att det är motiverat att ibland ge en ledamot en *kortare* mandatperiod, hade detta ställningstagande förtjänat en utförligare förklaring. Varför är kortare mer lämpligt än längre?

Vi kan inte se att det finns några vägande skäl emot att inte även tillåta en mandatperiod som är ett år längre än den normala på sex år. Det gäller särskilt

som målet uppnås snabbare. Dessutom har regeln närmast karaktären av en övergångsbestämmelse som bara behöver tas i anspråk för att rätta till den situation som uppstått i och med att fullmäktige varit låst till att utse alla på sex år.

En ytterligare sak som kan vara värd att uppmärksamma är att två ledamöter har mandatperioder som löper ut i maj 2013. Även framöver kan det inträffa att en ledamot avgår vid en tid på året som gör att en ersättare inte lämpligen kan utses med tillträde den 1 januari. Med mandatperioden fixerad till hela år kan därmed mandat komma att löpa ut när som helst under året. Det torde dock underlätta fullmäktiges arbete om valet av ny ledamot i direktionen normalt bereds och fattas under samma period varje år. Följaktligen kan det vara värt att formulera regeln så att fullmäktige kan välja en mandatperiod på *mellan fem och sju år* och i motivtexten ange att den exakta mandatperioden ska bestämmas så att den löper ut vid ett årsskifte.

Mot denna bakgrund föreslår Riksgälden att fullmäktige ska kunna välja en mandatperiod på mellan fem och sju år. Huvudregeln ska dock alljämt vara sex år.

I detta ärende har riksgäldsdirektören Bo Lundgren beslutat, efter föredragning av chefsekonomen Lars Hörngren.

Bo Lundgren

Lars Hörngren

Sveriges Riksdag
Finansutskottet
100 12 Stockholm

10 januari 2008

Dnr.: 6-24-07

**Promemoria om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges
riksbank avseende mandatperioden för ledamöter i
Riksbankens direktion.**

Konjunkturinstitutet avstår från att avge yttrande i rubricerade ärende.
Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén.

Med vänlig hälsning

Mats Dillén

dep 10/1-08

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2007-11-20

Sveriges riksdag
Finansutskottet
100 12 Stockholm

Mandatperiod för ledamöter i Riksbankens direktion

(RD 060-229-2007/08)

Bankföreningen avstår från att yttra sig i rubricerade ärende.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Ulla Lundquist

Johan Hansing

C:\DOCUME~1\ba1223\al\LOKALA~1\Temp\notes\SCECCP\07-130 - riksbankens_mandatperiod.doc

Postadress	Gatuadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Box 7603 S-103 94 STOCKHOLM	Regeringsgatan 38	08-453 44 00	08-796 93 95	700-1779	505-8